

El llenguatge

Sobre les construccions absolutes

10/2/1980

Conjunts com acabada la reunió, sabut el resultat, oblidada la història o actuant aquesta artista, poden figurar en una proposició exercint-hi la funció d'un complement circumstancial: Acabada la reunió, la gent se'n va anar a sopar. Sabut el resultat, tothom se'n va desentendre. Oblidada la història, no en farà cas ningú. Actuant aquesta artista, ompliran al teatre. Es el que hom anomena construccions absolutes. Com es veu, d'aquests conjunts, en forma part un participi passat —acabada la reunió— o bé un gerundi —actuant aquesta artista— (i també en pot formar part, en lloc seu, un adjectiu: Temerós de les conseqüències, actuava amb molta cautela).

Convé recordar, però, que un participi passat, quan no forma part d'un temps compost, perd una bona part de les propietats sintàctiques del verb, les quals, en canvi, el gerundi manté en totes les ocasions. Dit d'una altra manera, és el verb auxiliar que forma amb un participi un temps compost, el que té, pròpiament, tota la capacitat sintàctica pròpia del verb. Així, per exemple, un participi passat com el que figura en els conjunts indicats no admet l'adjunció d'un pronom feble, i només en comptats casos els participis passats que formen part d'aquestes construccions admeten de combinar-se amb un pronom fort o amb un complement d'objecte introduït per una preposició. Són possibles, efectivament, conjunts com Arribat al refugi o Acostumat al silenci figurant en construccions absolutes, però en el primer no fóra possible la substitució del grup al refugi pel pronom adverbial hi, ni es podria reemplaçar en el segon, tal com es podria fer en una construcció ordinària, el participi acostumat pel del verb renunciar.

Aquesta limitació sintàctica del participi passat origina algunes vegades dificultats de redacció o bé l'ús de formes pronominals fortes poc recomanables. Cal tenir en compte, a fi d'obviar a aquestes dificultats, que en aquestes construccions és generalment possible de substituir el participi passat pel gerundi compost, temps que, com nem dit, no comporta cap limitació sintàctica: Havent-ni arribat (en lloc de Arribat a ell), totes les preocupacions van desaparèixer. Havent renunciat a les seves pretensions (o Havent-ni renunciat), ningú no el va molestar més.